

Husflid på Tåsinge

Bjerreby og Landet sogne

af Ove Skov Larsen

Danske bonde- og husmandsfamilier havde gennem århundreder været selvhjulpne håndværkere som en naturlig og nødvendig side af deres selvforsyningsøkonomi, men i årene omkring 1870 begynder landbohusfliden imidlertid at blive gjort til noget moralsk og nationalt betydningsfuldt.

Den bliver ideologisk, og fra 1873 bliver husflidssagen til en landsdækkende folkelig bevægelse centreret omkring »Dansk Husflidsselskab«, der var blevet stiftet dette år. Bevægelsen havde til formål at få især landbo-ungdommen til at dyrke mere husflid i deres fritid. Fritid var nemlig i de år i stigende grad blevet en rettighed også for landsog- nenes unge lønmodtagere.

Stiftelsen af »Dansk Husflidsselskab« i 1873 og dets arbejde for husfliden som en samfundssag bør ses i sammenhæng med en række beslægtede initiativer og bevægelser i samtiden, såsom Brugsforeningsbevægelsen, Afholdsbevægelsen, Skytte- og Gymnastikbevægelsen m.fl. I selskabets love hed det helt kort: »Selskabets Formaal er at fremme den danske Husflid«. Når medlemmer af selskabet oplevede dette formål som ideologisk betydningsfuldt, skyldtes det de særlige folkeopdragende, højnende egenskaber, som man tillagde husfliden.

Husflidsforeningernes opgave var dengang – som nu – at få så mange som muligt interesseret i et aktivt, kreativt og skabende husflidsarbejde.

Aftenskoleloven af 1930 har medvirket til at styrke husflidsundervisningen, om end der

i mange år fremover blev drevet undervisning i husflidsforeningerne uden om aftenskolens tilskudsregler.

Før de unge husflidsdyrkere på landet var aftenerne i husflidsskolen med det kammeratlige samvær og den frie tone et lyspunkt i det mørke vinterhalvår.

Når 1930'erne blev en glansperiode i »Dansk Husflidsselskabs« historie, skyldes det i høj grad den økonomiske krise. Der blev som aldrig før brug for at lave en masse ting selv for at spare penge.

Horne Husflidsforening på Fyn stiftedes som den første i Danmark i 1867.

I 1876 stiftedes Kerteminde Snitteskole. Snitteskole er et ord, der må stamme fra den tid, hvor mange havde huggehus (værksted) rundt om på gårdene, hvor man snittede ting til hjælp i hverdagen, som for eksempel tænder til river. I daglig tale omtales Husflidsskolen som Snitteskole.

Bjerreby sogn

Den første husflidsskole på Tåsinge blev oprettet i Bjerreby 1897. Den gamle forhandlingsprotokol fortæller herom: Ved et bestyrelsesmøde, som afholdtes d. 29. oktober 1897, vedtoges det, at foreningens navn skulle være »Bjerreby Sogns Husflidsforening«. Det vedtoges samtidig at indmelde foreningen i »Dansk Husflidsselskab« fra nytår 1898.

Sognet inddeles i distrikter, hvor hvert bestyrelsesmedlem skulle agitere for at samle medlemmer og opkræve bidrag. Der skulle også gøres forsøg på at få flere trykte love fra

selskabet. Det vedtoges at søge skoler oprettet i Gesinge (Søby skole) samt i Vårø gamle præstegård og der træffe aftale med forpagter S. Jacobsen.

Enhver elev i skolen skal være medlem af foreningen. Kun foreningens medlemmer har adgang til skolerne. Der optages højst 16 elever i hver skole med 2 aftener ugentlig undervisning á 3 timer. Undervisningen skal af eleven betales med hver 3 kr. 1 kr. månedlig de første 3 måneder. Uformuende elever fra 14-16 år kan gives moderation i betalingen. Dog såfremt der er plads og med lærerens tilladelse må drenge under 12 år optages.

I skolen i Gesinge (Søby skole) undervises der tirsdag og torsdag. I Vårø onsdag og fredag. Børn undervises lørdag. Børn skal give 150 øre hver.

Det overlades til formand R. J. Jørgensen og Niels Veber at sørge for det nødvendige til skolen i Vårø. Formanden og Niels Veber skal skiftevis tilse skolen i Vårø. Peder Kristensen og Niels Rasmussen skal tilse skolen i Gesinge.

Underskrevet af: R. J. Jørgensen (formand), Niels Veber, Carl Gustav Nielsen (Høgstrøm), Niels Rasmussen og Peder Christensen.

Uddrag af forhandlingsprotokollen

20. november 1897: Anskaffelse af en dobbelt høvlebænk, bestilt ved Hans Eriksen, Gesinge.

Prisen på fjælle til brug i husflidsskolen sættes så højt, at der tjenes 1 og ½ øre pr. alen.

100 tegninger fra husflidslærer Jørgensen i Thorup skal anskaffes.

28. februar 1898: Der afholdes udstilling i Vårø gamle præstegård d. 17. april 1898, entré 25 øre, børn 10 øre. Der ansøges husflids-selskabet om hjælp til præmier.

Et bedømmelsesudvalg blev valgt bestående af: Hans Peiles hustru i Stjoul, P. Kristensens hustru i Søby, Niels Vebers hustru i Bjerreby, gmd. L. Nielsen, Gesinge, Niels Rasmussen, Ny Søby og N. P. Veber, Bjerreby.

Det vedtoges at købe lamper, bord og brænde af husflidslærer N. Nielsen for et beløb af 20 kr., og hver af lærerne skal ydes 25 kr. for deres arbejde i skolerne i vinter.

Forsøg på at afholde offentlig underholdning til fordel for husflidsforeningen d. 6. eller 13. marts med skuespiller Krog. Entré 35 og 25, børn 15 øre.

Bestyrelsen enedes om, at regnskabsåret skal slutte d. 31. marts. Det nye regnskabsår begynder d. 1. april.

10. marts 1898: Der afholdes en selskabelig sammenkomst i præstegården næste søndag, for medlemmer og elever. Der må indbydes hver en eller to damer, men ingen udenforstående herre må indbydes. Adgang 25 øre for voksne og 15 øre for børn. Da der skal være konfirmation d. 17. april, skal udstillingen udsættes til næste søndag.

14. april 1898: Ved bestyrelsesmødet vedtages det at bestille H. Svop til at køre efter husflidskonsulent Paff, der skal tale ved udstillingen. Nielsen og formanden skal tage imod gæsten. Der afholdes generalforsamling d. 24. april kl. 4 i Bjerreby skole.

24. april 1898: Generalforsamlingen blev afholdt på den fastsatte tid og sted, men var kun dårlig besøgt. Der blev udskiftning i bestyrelsen, urmager Jørgensen, Bjerreby, ønskede ikke at fungere som formand længere på grund af dårlig tid, men fortsatte i bestyrelsen. I stedet valgtes lærer Carl Gustav Nielsen (Høgstrøm) til formand.

15. oktober 1898: Det vedtoges at anskaffe en eller to enkelte høvlebænke og lidt værktøj. Ligeså et parti fjælle, som i fjor, for disse tages der 1 øre over indkøbsprisen. Der indvarsles til et møde i præstegården d. 22. ds. kl. 7 for at høre om der er stemning for, om eleverne er villige til at nøjes med én skole i Vårø, eller der skal arbejdes begge steder som i fjor. Ovennævnte møde averteres to gange i »Sydfyns Tidende«. Der ydes Mads Jørgensen i Gesinge 10 kr. som kursushjælp.

Mads Jørgensen (Mads Jyde), nævnt som husflidslærer i 1903. Her i sit hjem i Gesinge med familie. (Foto: Søren Lolk).

6. november 1898: Der anskaffes de på sidste møde omtalte høvlebænke. Skolerne begynder tirsdag d. 8. november kl. 7 og fortsætter begge steder tirsdag og torsdag. Det vedtoges at ansøge sognerådet om tilskud ligesom i fjor. Torsdag i mellemdagene afholdes der bal i Vårø præstegård på lignende betingelser som i fjor.

5. april 1899: Der påtænkes at afholde en fest i Skovballe engang i sommerens løb.

14. maj 1899: Blev der afholdt generalforsamling i Bjerreby skole. Formanden, lærer Carl Gustav Nielsen (Høgstrøm), Vemmenæs, nedlagde sit mandat og urmager Jørgensen, Bjerreby, blev igen formand. Til nyt bestyrelsesmedlem valgtes gmd. Jacob Foged, Bjerreby.

19. oktober 1899: Husflidsskolen skal i den tilstundende vinter afholdes i Vårø gamle præstegård, hvis den kan lejes, samt hos gmd.

og husflidslærer Niels Nielsen (Møller), Ny Søby.

31. december 1899: Det vedtoges at anskaffe 2 høvlebænke, 2 langhøvle og 2 dobbelthøvle for et beløb af 50 kr., som er bevilget os fra »Dansk Husflidsselskab«. Et bal for foreningens medlemmer og elever afholdes engang i det nye år. Ved udstillingen i foråret skal det forsøges at få husflidskonsulenten som taler.

24. marts 1900: Husflidslærer Mads Jørgensen skal have 40 kr. for sit arbejde i skolen sidste vinter. Husflidslærer Niels Nielsen (Møller) 25 kr. for hans gerning. Husflidskonsulenten har tilskrevet os, at han kunne komme herover til udstillingen d. 13. maj. Det vedtoges at anbefale en ansøgning for Lars Hansen, Ny Søby, om husflidskursus.

29. april 1900: Udstillingen d. 13. maj, der begynder kl. 3, slutter med en svingom, 2 musikere.

Jesper Niensens hus, Bjerrebys dansestue og samlingslokale før forsamlingshuset blev opført år 1910-1911. Her blev der afholdt husflidsudstilling søndag d. 2. april 1902.

27. maj 1900: Der afholdtes generalforsamling i Bjerreby skole. Ved valget afgik urmager R. J. Jørgensen, til ny formand valgtes gmd. Kr. Sørensen, Bjerreby.

9. november 1900: Det vedtoges at unnlade at afholde skole i vinteren 1900-1901, men det overlodes til lærerne at anskaffe modeller.

5. januar 1901: Det vedtoges at købe et stykke pæretræ af lærer Jacobsen og lade det udskære til planker.

23. oktober 1901: Der vil blive afholdt skole i vinteren 1901-1902, dersom der kan fås tilslutning. Betaling som sædvanlig: 3 kr. for voksne, hvoraf de 2 kr. betales straks og resten i november. 1½ kr. for børn, 1 kr. ved start og 50 øre i november. Voksne skal være medlemmer.

9. november 1901: Der vil blive afholdt skole i Gesinge og Ny Søby 2 gange ugentlig, 2 gange for voksne og en gang for drenge. Det

bestemtes at købe et parti fjælle for ca. 30 kr.

28. marts 1902: Udstilling vil blive afholdt hos Jesper Nielsen i Bjerreby (i »Jespers Dansestue«, der lå på nuv. Sophie Frederikke Vej mellem nr. 10 og 14) søndag d. 2. april. Man vil bede husflidskonsulenten om at komme ved den lejlighed. Til dommere ved udstillingen valgtes for mandligt arbejde: Lars Eriksen, Lars Hansen og Niels Hellesen. For kvindeligt arbejde: Hans Mikkelsens kone i Vårø, Bodil Rasmussen, Helluf, og frk. Holm, Bjerreby.

21. oktober 1902: Lars Eriksen blev valgt til formand. Det vedtoges at afholde skole i vinteren 1902-1903, såfremt et antageligt antal medlemmer tilmelder sig. Betaling som sædvanlig, dog skal de, som ikke er medlemmer, give 50 øre mere i skolepenge.

April 1903: Det vedtages at afholde udstilling i forsamlingshuset i Landet sammen med »Landet Sogns Husflidsforening« d. 8. og 10.

Skovballe kro var rammen om en husflidsudstilling søndag d. 8. maj 1904.

maj. 8. maj har konsulent Paff lovet at tale. 10. maj skal der være præmieuddeling og om aftenen dans.

18. oktober 1903: Generalforsamling afholdtes i sognerådets lokaler i Bjerreby.

28. oktober 1903: Det vedtoges at afholde skole i Bjerreby hos Jesper Nielsen og i Søby hos Niels Nielsen (Møller). Lærere er Mads Jørgensen, Gesinge, og Niels Nielsen (Møller), Ny Søby.

27. april 1904: Det vedtoges at afholde udstilling på Skovballe kro søndag d. 8. maj, og med øvrighedens tilladelse at afholde tom-bola.

8. oktober 1904: En udvidelse af lokalet hos husflidslærer Niels Nielsen (Møller), Ny Søby, betales af foreningen, imod at man har fri skole der i 2 år.

16. oktober 1904: Generalforsamling blev afholdt i sognerådets lokaler. Valgt til besty-

relsen blev Søren Sørensen Lolk, Ny Gesinge, og urmager R. J. Jørgensen, Bjerreby, som igen indtræder i bestyrelsen.

22. oktober 1904: Gmd. Niels Rasmussen, Søby, blev valgt til formand. Foreningen har en sparekassebog med pålydende 85,75 kr. og en kontant kassebeholdning på 50,34 kr.

21. oktober 1906: Der blev afholdt generalforsamling i sognerådets lokale, regnskabet fremlagdes revideret og godkendtes. Til bestyrelsen genvalgte urmager R. J. Jørgensen og Niels Rasmussen. I stedet for Søren Lolk valgtes maler Recke.

Protokollen er ikke ført for årene 1907-1909. Om der har været afholdt husflidsskole i disse år, er der ikke noteret noget om.

11. november 1910: Ifølge protokollen noteres det, at gmd. Niels Møller af Ny Søby

er blevet valgt til bestyrelsen i stedet for N. Christensen, som har forladt sognet. Der skal gøres et forsøg på at få en husflidsskole i gang hos C. Larsen, Bjerreby. Underskrevet af R. J. Jørgensen, Niels Rasmussen, J. N. Knudsen og H. Recke.

12. oktober 1911: Det vedtages, at der ikke skal holdes nogen skole i den forestående vinter. Til formand valgtes Niels Møller i stedet for Niels Rasmussen, der ikke ønskede genvalg.

Forhandlingsprotokollen giver ingen oplysninger om foreningens virke i årene 1912-1920.

Marts 1921: Ved et bestyrelsesmøde valgtes Niels Madsen, Stabolt, og A. Bak, Stjoul, til medlemmer af bestyrelsen.

25. november 1921: Ved et bestyrelsesmøde hos A. Bak, Stjoul, købte bestyrelsen af smedemester Jensen, Bjerreby, den af ham tilhørende ejendom matr. nr. 40 b. af Bjerreby, for en købesum af 3000 kr. Overtagelse til december termin. (Den lå ved det østlige hjørne af Staboltvej og Bjerrebyvej, over for smedjen). Heri var det så meningen, at der skulle indrettes husflidsskole, så der kan begyndes på undervisningen i begyndelsen af januar 1922.

Der er ikke noteret oplysninger i protokollen om foreningens virke i årene 1922-1930.

April 1931: Ved et sognerådsmøde i begyndelsen af april bestemtes det, at husflidsskolen skulle flyttes ned ved grusgraven, og sognerådet vil betale omkostningerne ved flytningen. Herved får husflidsforeningen den samme gæld, som den havde, ca. 3000 kr. Dele af det gamle hus blev genbrugt i det nye. Bestyrelsen består af Jacob Nielsen, Ny Bjerreby, H. Recke og Rasmus Espensen, Bjerreby, Hans Jensen, Vårø, Peder Møller, Helluf, Anders Skare, Skovballe, og Niels Møller, Ny Søby.

7. november 1932: Ved et bestyrelsesmøde valgtes Niels Møller til formand, Alfred Sø-

rensen til næstformand og Rasmus Simonsen til kasserer. Skolen begyndte samme dag.

3. december 1933: Generalforsamling blev afholdt i Bjerreby forsamlingshus. Bestyrelsen blev bemyndiget til at optage lån i »Landbosparekassen for Fyn« på 2.830 kr. Gmd. Niels Møller, Ny Søby, og gmd. Jacob Simonsen, Bjerreby, blev bemyndiget til på bestyrelsens vegne at underskrive endeligt skøde til Bjerreby kommune på den gamle ejendom matr. nr. 40 b. af Bjerreby.

1934-1968: For denne årrække indeholder forhandlingsprotokollen mest korte og tørre beretninger om de årlige generalforsamlinger med valg til bestyrelse, udvalg til indkøb af gevinster for tombola og bedømmelse og præmieringer ved den årlige udstilling – gentagelser og opremsninger af navne.

I 1936 udtræder Niels Nielsen Møller af bestyrelsen grundet sygdom (død 1937-01/06). Han havde været et aktivt medlem og husflidslærer fra foreningens første år, hvor han tillige i en periode havde stillet lokale til rådighed hjemme på sin gård i Ny Søby (nuv. Knasterhovvej 8). Desuden var han foreningens formand fra 1911-1936.

Murermester Hans Marquardsen kan stadig erindre ham som husflidslærer både på gården og i den nye bygning, hvor han fortsatte som hjælpende lærer.

Foreningens udstillinger har som tradition de fleste år været afholdt 2. påskedag. Men i 1938 måtte den udsættes til først i maj måned. Fra 1944 og fremefter er der noteret, at den årlige udstilling har været afsluttet lidt festligt med dans til forskellige 3-mands orkestre, Skovs i Gesinge, Holmskovs, Holgersens og Villiam Frederiksens. I 1943 vedtages det at anskaffe 2 luftbøsser til præmieskydning ved udstillingen.

Foreningen arrangerede i årene 1950-1964 tillige spillegilder for medlemmerne med efterfølgende dans. Herefter synes det, at spillegildet har været afsluttet med en filmforevisning.

Niels N. Møller, gmd. og husflidslærer, Ny Soby.

I 1936 nævnes Karl Brandt, Stjoul, som antaget til husflidslærer, men han må være blevet det allerede omkring 1927, da han for sit virke som sådan gennem 25 år skænkes en erindring i 1952.

I 1943 er der noteret en bemærkning i protokollen: »Endvidere vedtoges det at opsigte Lejemaalet med Lejerne i Husflidsskolen, da Loftslejligheden skal bruges til andet Formaal«. Men protokollen fortæller ikke mere vedrørende en sådan udlejning.

Foreningen har enkelte år givet kontante bidrag til Husflidshøjskolen i Kerteminde, 100 kr. i 1943 og 1944 samt 200 kr. i 1950.

I 1950 sættes udlån af et bord eller en bænk til 50 øre.

Ved generalforsamlingen d. 10. oktober 1958 oplyses det, at snedker Børge Stenner Rasmussen, Skovballe, er antaget til at undervise både voksne og børn i træarbejde og

Herman Nissen, Vårø, til at undervise i horn og ben.

Ved et bestyrelsesmøde d. 25. marts 1960 blev det oplyst, at der i den forløbne vinter har været undervist 13 voksne og 26 børn.

I 1967 noteres det, at huset skal kalkes og males ved fælles hjælp. Økonomien drøftes, og det vedtages at søge legat til værktøj og støtte fra kommunen.

22. januar 1969: Planer om at afholde udstilling sammen med »Landet Sogns Husflidsforening« i forsamlingshuset i Landet.

25. februar 1969: Der blev drøftet, at arrangere en fest på Vemmenæs kro med medbragt mad, samt at droppe udstillingen i år.

7. oktober 1969: Generalforsamling blev afholdt, og oplæsning af regnskabet godkendtes. Det vedtoges at prøve igen d. 14. oktober, da der ikke var tilstrækkeligt med fremmøde.

Bestyrelsen i 1969 var: Tage Nielsen, Erik Christiansen, Bernhard Larsen, Hans Espesen og Ole Rene.

Der er ikke noteret oplysninger om foreningens virke i årene 1970-1971.

8. november 1972: »Bjerreby Sogns Husflidsforening« afholdt generalforsamling i Bjerreby denne dato. Formanden bød velkommen, og til ordstyrer valgtes Frede Nielsen. Beretning og regnskab godkendtes.

Bestyrelsen foreslår at ophæve foreningen, da den ikke kan gå mere. Det foreslås at give den til Borgerforeningen i Bjerreby. Nedlæggelsen af foreningen blev enstemmigt vedtaget. Herefter afsluttedes den ordinære generalforsamling for en time, hvorefter man begyndte den ekstraordinære generalforsamling.

Bestyrelsens forslag om at overdrage huset matr. nr. 2 g. af Bjerreby (nuv. Bjerrebyvej 65) med midler, herunder passiver og aktiver, blev enstemmigt vedtaget. Overdragelsen sker fra dags dato d. 8. november 1972. Husflidsforeningen frasiger sig alt. Underskrevet af bestyrelsen for »Bjerreby Sogns Husflidsforening«:

Kurt Jensen, Bent Pedersen, John Kristensen, Bernhard Larsen, Hans Espensen, Vagner Nielsen, Ole M. Rene og Frede Nielsen.

Og bestyrelsen for »Bjerreby Borgerforening«:

Ejner Hansen, Henny Poulsen, Karl Mortensen, Torben Hansen, Arne Bak, Keld Kold Hansen og Erik Rasmussen.

Til slut tiltræder »Bjerreby Borgerforening«, at ejendommen matr. nr. 2 g. af Bjerreby by og sogn sælges af husflidsforeningen til tredjemand, således at provenuet heraf modtages som gave.

Hermed ophører »Bjerreby Sogns Husflidsforening« efter 75 års virke.

Af foreningens formænd kan nævnes:

1897-1898 R. J. Jørgensen.
1898-1899 C. G. Nielsen (Høgstrøm).
1899-1900 R. J. Jørgensen.
1900-1902 Kr. Sørensen.
1902-1904 Lars Eriksen.
1904-1911 Niels Rasmussen.
1911-1936 Niels Nielsen Møller.
1936-1943 Rasmus J. Simonsen.
1943-1947 Alfred Skov.
1947-1949 Jakob Pelle.
1949-1951 Herman Nissen.
1951-1964 Chr. Johansen.
1964-1969 Tage Nielsen.
1969-1973 - ? -

Landet sogn

Søndag d. 10. marts 1902 oprettedes en husflidsforening for Landet sogn med det formål for øje at samle de unge om noget nyttigt aftenarbejde i dertil lejede lokaler i de respektive byer. Vinteren 1902-1903 begyndtes med en skole i Strammelse, som var besøgt af ca. 30, dels voksne og dels børn over 10 år.

Til foreningens bestyrelse valgtes følgende mænd:

Lars Møller, Melby, Lars Kold, Strammelse, H. Skindballe, Knudsbølle, Jens Jensen, Bækkehave, H. Svop, Vornæs, Kristen Lolk,

Lundby, og H. Lolk, Strammelse. Sidstnævnte valgtes til formand.

Uddrag af forhandlingsprotokollen

Forrest i protokollen er der skrevet en bemærkning om, at R. Svop og N. Rasmussen har været på kursus i Askov henholdsvis 1902 og 1906.

30. marts 1907: Ved bestyrelsesmødet denne dato vedtoges det at deltage i en udstilling i Fåborg. Ligeledes blev det besluttet at sende A. Drost og Lakkendrup til generalforsamling i Odense for den påtænkte centralforening af husflidsforeninger i Fyns Stift, med fuldmagt til at handle efter bedste skøn. Suppleant blev P. Krog, Lundby.

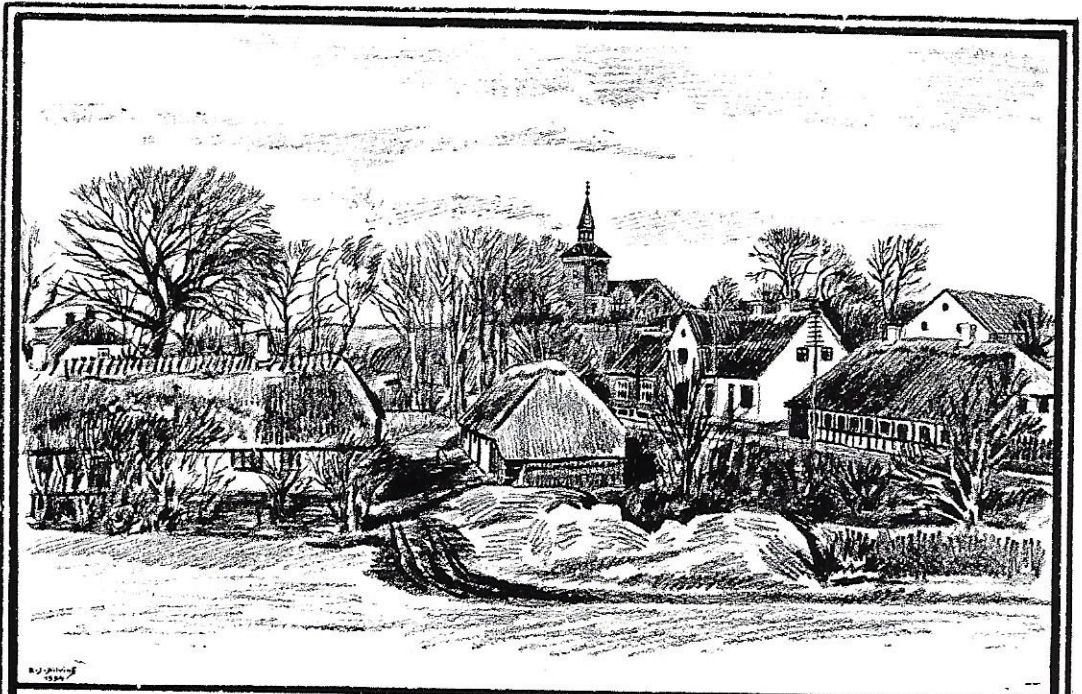
Udstilling afholdes d. 5. maj, hvis forsamlingshuset kan fås. »Bjerreby Sogns Husflidsforening« opfordres til at støtte udstillingen med samme del i præmierne, som vore egne medlemmer, dog ikke med nogen del i indtægter eller udgifter.

Det vedtoges tillige at anmode Gundersen, Sørup Højskole, om at holde foredrag ved udstillingen. Billetprisen til udstillingen er 35 øre for voksne og 15 øre for børn. Til ballet 35 øre for alle. Der skal 4 musikere til at spille denne gang.

13. maj 1907: Regnskabet fra udstillingen udviste en indtægt af 236 kr. 55 øre og en udgift af 145 kr. 68 øre. Det vedtoges at sætte 100 kr. i Svendborg Bank.

10. oktober 1907: Det bestemtes at begynde skolerne i Lundby og Strammelse til november med de sædvanlige lærere samt at bekendtgøre dette gennem skolerne. Ligeledes var man enige om at anskaffe en fodsav til skolen i Lundby, som P. Krogh køber. Der vil blive afholdt oplæsning ved lærer Høgstrøm samt bal, som foregående år, søndag d. 17. november kl. 7. Der skal 5 musikere (Poulsen). Der averteres to gange i »Bondegårds Avis« (»Svendborg Avis«) over 2 spalter. Entré 25 øre til oplæsningen, 35 øre til ballet.

29. november 1907: Det vedtoges at afholde

E. J. Bilving
1934

Tåsinge

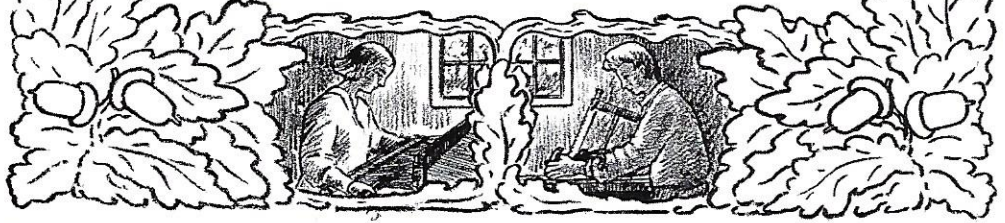
Husflidsforening

Sogn

har tilkendt

Præmie

for Husflid.

Diplom til brug for Tåsinges 3 husflidsforeninger. Tegnet af E. J. Bilving, Vindeby, 1934.

Skjolddansen er nævnt som underholdning ved husflidsudstillingen i Landet d. 10. april 1908. Her ses musiker Rasmus Lakkendrup fotograferet med dansere ved forsamlingshuset i Landet, måske ved en anden lejlighed. Skjolddansen er en meget gammel dans, som blev udført af et hold kvinder og mænd, der dansede til musikledsagelse i forskellige formationer og bevægelser. Den har været kendt fra gammel tid og har nok senest været fremført her på øen i begyndelsen af det 20. århundrede. Måske er der nogen, der kan fortælle mere om dette emne?

en folkedanspræsentation i Troense d. 8. eller 15. december. Det averteres i 3 blade: »Socialen«, »Amtstidende« og »Svendborg Avis«. Ved folkedanspræsentationen i Troense betales 10% af bruttoindtægten i leje af salen. Billetprisen er 50 øre for voksne for præsentationen og 25 øre for børn. Ballet 35 øre.

10. april 1908: Udstillingen blev fastsat til d. 20. maj. Indkøb af præmier for 35 kr. Foredrag ved husflidskonsulenten, eller lærer Døssing, Vejstrup, som suppleant. Der arrangeres skjolddansen. Ved udstillingen deltog 15 kvindelige med 93 genstande og 25 mandlige med 142 genstande.

24. oktober 1908: R. Svop og N. Stenner fungerer som lærere. Ved et foredrag i november søges der arrangeret skjolddansen.

15. juli 1909: Det blev besluttet at betale mejeribestyrer Rasmussen 50 kr. af de 100 kr., som foreningen skylder ham. Man agter at forhøre sognerådet, om foreningen kan få

den ledige lejlighed i »Enkesædet« til husflidskole (nuv. Skovballevej 21, Landet).

28. august 1909: Anders Peder Andersen, Landet, antages som lærer for husflidsskolen i Lundby til betaling 1 kr. 25 øre pr. undervisningstime 2 gange om ugen fra november til marts samt at leje lokale af ham, også til skole for 1909, fra november at regne til november 1910 for 30 kr. For nævnte tid at betale med 15 kr. halvårlig, samt at bestyrelsen hjælper til med at ordne værktøj efter skolens slutning. (Anders Peder Andersen boede i sit nye hus på Tinghavevej 7 og havde værksted i kælderen). Han erklærede sig villig til at indgå på de opstillede betingelser.

21. oktober 1909: Det overlodes til Laurits Rasmussen og Hans Knudsen at flytte værktøjet fra Lundby om til Anders Peder Andersen samt at leje R. Thejl til at transportere det.

13. marts 1910: Efter modtagelse af en skrivelse fra Valdemar Slots godskontor blev det

Lars Hansen (Rikke)s huse i Strammelse, hvor der i den ældre del har været dansestue og samlingslokale. Det nævnes som lejet til husflidslokale i 1909-1910. Huset er nedbrudt i nyere tid, og huset bagved er nuv. Strammelse Gade 65.

vedtaget at leje skolen i Strammelse igen fra 1. april 1910 til 1. april 1911 på samme betingelser som hidtil.

31. marts 1910: Generalforsamling. Formanden oplyste, at der ved udstillingen i 1909 havde været 20 kvindelige deltagere med i alt 111 genstande samt 19 mandlige med i alt 108 genstande. I skolen i Strammelse har der i vinteren 1909-1910 deltaget 8 børn og 7 voksne. I skolen i Lundby har der været 5 børn og 4 voksne. Det overlodes til formanden at forhandle videre med murer Lars Hansen, Strammelse (nuv. Strammelse Gade 65), om lejen for 2. halvår 1909-1910.

26. november 1910: Det vedtages at anskaffe 2 høvlebænkplader, 1 langhøvl, 2 slethøvle samt en pudshøvl med jernsål, da husflidsforeningen i Bjerreby har begæret at få deres til-

bage. A. P. Andersen laver den ene høvlebænk med jernskruer.

3. november 1912: Det vedtoges at afholde bal, hvortil afholdsforeningen og gymnastikforeningen indbydes. 4 mands orkester.

29. oktober 1916: Ved bestyrelsesmødet oplystes det, at A. P. Andersen, Landet, ikke ønskede at være lærer i den kommende vinter.

Forhandlingsprotokollen indeholder ingen oplysninger om foreningens virke i årene 1917-1929.

Den 6. november 1930 afholdtes et møde hos gmd. Rasmus Andersen, Strammelse, hvor det vedtoges at genoptage arbejdet med »Landet Sogns Husflidsforening«. Medlemskontingentet fastsattes til 2 kr. Til bestyrelse

valgte Rasmus Andersen, Niels Mortensen og Ejnar Karkov. Bestyrelsen har fuldmagt til at sætte skolen i gang.

14. september 1931: Afholdtes generalforsamling i sognerådslokalet. Det vedtoges at opføre et nyt hus til husflidsskole i Strammelse på en grund, som kan købes af gmd. Hans Lolk. Fra snedker Husman forelå en tegning på et hus, som bestyrelsen kunne tænke sig passende i form og størrelse. Dog var der på generalforsamlingen stemning for, at det skal indrettes med forstue og WC. Efter overslaget skal dette hus kunne opføres for ca. 3.000 kr. Bestyrelsen får dog frie hænder til at overskride denne sum, hvis det viser sig nødvendigt ved licitationen. Bestyrelsen suppleres med Vilhelm Nørregaard, Vornæs, som sagkyndig ved bygningens indretning og arbejdets udførelse.

Der er indledt underhåndsforhandlinger med gymnastik- og ungdomsforeningen om enten at tage part i huset eller at leje det om sommeren til vandrehjem.

Penge til huset skal lånes. Bestyrelsen skal prøve, om der kan optages et 1. prioritets lån i huset. Resten må lånes af en privatmand. Der skal afdrages på dette sidste. Afdragets størrelse skal fastsættes ved næste års generalforsamling. Der skal indlægges elektrisk lys.

Underskrevet af: Rasmus Andersen, Henrik Henriksen, M. Svop, V. Nørregaard, Anders Lolk, Marius Mikkelsen, Hans J. Pedersen, Ejnar Karkov, Laurits Frederiksen, Rasmus Kold, Ejnar Feldthusen, Johannes Nielsen, M. Henningsen, H. Pilegaard, R. Lakkendrup, Niels Mortensen og Vilhelm Rasmussen.

15. september 1931: Bestyrelsen afholdt møde med gmd. Hans A. Lolk, Strammelse, for at afslutte køb af byggeplads til skolen beliggende i det nordøstlige hjørne af hans toft. Der enedes om en pris på 300 kr. De løbende omkostninger påhviler køberen. Som køber: Ejnar Karkov, Ejnar Feldthusen, Niels Mortensen, V. Nørregaard og Rasmus Andersen.

Som sælger: Hans A. Lolk.

21. september 1931: På et bestyrelsesmøde

hos Rasmus Andersen enedes man om at overdrage arbejdet med den ny husflidsskole til følgende: Murerarbejde med tillæg af materialer til murer Clausen for en pris af 2.146 kr. Tømrer- og snedkerarbejde med tillæg af materialer til N. P. Nielsen, H. Husman og Hans Jakob Lolk for en pris af 1.465 kr. Malerarbejde med tillæg for materialer til Knud Larsen for 160 kr. I alt 3.770, der til grund for 300 kr.

27. oktober 1933: Ved bestyrelsesmødet valgtes Rasmus Andersen til formand og Ejnar Feldthusen til næstformand. Til lærer antoges snedker Knud Jensen, Strammelse, og gartner Carl Nørregaard, Landet, med tilskud fra amtsskolefonden som løn. Man enedes om at anskaffe en trappe til loftet.

For årene 1934-1948 indeholder protokollen mest kortfattede referater fra generalforsamlinger og bestyrelsesmøder med mange personnavne fra valg til bestyrelse og forskellige udvalg. Men man har, som i Bjerreby, fortsat traditionen med at have musik og dans til skiftende orkestre som afslutning på både spille-gilder og udstillinger.

I 1934 nævnes planer om at udvide undervisningen til også at omfatte bogbinding. Der oprettes en syskole for småpiger med Marie Kold som leder.

I 1935 er der mulighed for at leje skolen ud til gymnastikforeningen og ungdomsforeningen som vandrehjem til 25 kr. for sommeren.

Samme år bevilges Ellen Pedersen, Landet, 25 kr. i tilskud til et kursus på Kalundborg Håndarbejdsskole. Der oprettes en syskole med hende som leder i vinteren 1935-1936.

Efter udstillingen d. 22. marts 1936 nævnes snedker N. P. Nielsen, Strammelse, og gartner Carl Nørregaard, Landet, som lærere.

Der er ingen notater for året 1945.

14. november 1946: Skolen bliver sat i gang igen med Otto Stenner Rasmussen som lærer.

I det gamle forsamlingshus i Landet blev der holdt husflidsudstillinger frem til 1934 og siden i det nye hus.

Referatet fra generalforsamlingen d. 4. november 1947 indeholder følgende bemærkning: »Paa given Foranledning vedtoges det ikke at leje Husflidsskolen ud til Beboelse«.

4. november 1949: Det bestemtes, at så vidt det var muligt at få lærere, ville man begynde både systkolen og husflidsskolen snarest.

31. oktober 1950: Generalforsamlingen blev afholdt i husflidsskolen. Beretningen vedrørte ombygningen af lokalerne, og det vedtoges at låne det nødvendige beløb, antagelig 1.500 kr. til dette.

Ved generalforsamlingen i 1951 oplyses det, at der er indkøbt to symaskiner, den ene er en brugt trædemaskine og den anden en ny håndmaskine. Den planlagte ombygning af skolen er fuldført og blev besigtiget.

23. marts 1952: Husflidsudstilling. Der var 118 udstillere, heraf 40 drenge og voksne mænd samt 78 piger og voksne kvinder. Der var undervist af Kaj Hansen, Bregninge, Jenny Koll, Lundby, og Anna Kold, Strammelse.

8. juli 1954: Ellen Pedersen Landet og snedker Erling Steffensen, Strammelse, opfordres til at tage et kursus på Husflidshøjskolen snarest muligt, for til vinter at virke som lærere i husflidsskolen.

20. september 1954: Bestyrelsen udvides med 2 damer, Karen Nørregaard, Landet, og Grethe Hermansen, Strammelse.

9. oktober 1956: Erling Steffensen ønsker ikke at fortsætte som lærer. Man vil prøve at spørge Trier Møllegaard, Bregninge.

26. september 1957: Jens Klink antages som lærer. Et lån på 2200 kr. hos Jens Lund, Knudsbølle, søges på grund af hans død afløst af et nyt lån i Andelsbanken.

11. september 1958: Jens Klink afløses af Herman Nissen, Vårø.

22. oktober 1959: Landet sogneråd har bevilget halvdelen af pengene til indkøb af 2 høvlebænke, 1 slibemaskine og 1 symaskine. Foreningen søger skolefonden om den anden halvdel.

26. september 1960: Til undervisning i håndarbejde er antaget Karen Nørregaard, Gesinge, og Rigmor Vogn, Troense.

Sommeren 1961 foretages der rengøring, maling og fernisering i skolen.

5. oktober 1961: Herman Nissen har frasagt sig at være lærer i den kommende vinter, og der søges at finde en afløser. Til kjolesyning er antaget fru Elna Rasmussen, Søby, og til håndgerning fru Marie Ottosen, Ny Bjerreby.

25. oktober 1962: Ole Kruse, Landet, er antaget som husflidslærer for karle og drenge. Sigrid Rasmussen, Vornæs, underviser skolepigerne.

29. februar 1964: Det vedtoges at få dilletanterne fra Sørup forsamlingshus til at komme d. 29. februar og opføre lystspillet »Gadetøsen«. Derefter dans til musik af Skyttes orkester.

8. oktober 1964: Erling Steffensen underviser de mandlige elever, og for de kvindelige er antaget Elna Rasmussen, Søby, Sigrid Rasmussen, Vornæs, og Anna Pedersen, Lundby.

I 1965 er Jens Wulff Nielsen, Sundhøj, antaget som lærer for de mandlige elever.

4. februar 1966: Bestyrelsesmøde, hvortil alle var mødt. Medlemskortene blev leveret tilbage, og der er til dato solgt 135 stk. á 4 kr.

27. oktober 1966: Generalforsamling i Husflidsskolen. Formanden bød velkommen og omtalte året, der var gået godt med god tilslutning til de forskellige hold. Der har været i alt 90 elever.

27. september 1967: Man ville prøve at få Jørgen Clausen, Lundby, til husflidslærer. Anna Pedersen, Lundby, til broderi, Ruth Jensen, Bregninge, til kjolesyning samt Sigrid Rasmussen, Vornæs, til at undervise skolepigerne.

1. marts 1968: Hvis der vil være plads nok ved den kommende udstilling, vil man indbyde »Bjerreby Husflidsforening« til at komme og udstille en ting fra hver elev.

27. august 1969: På et bestyrelsesmøde drøftedes de nye bestemmelser angående tilskud, og det blev vedtaget, at man ikke tør binde an

med undervisning for voksne elever. Der vil blive søgt om tilskud til et hold skolepiger og et hold drenge med 50 kr. pr. elev plus lys og varme. Undervisningstiden for pigerne er 35 timer og for drengene 50 timer.

Forhandlingsprotokollen indeholder ingen oplysninger for årene 1970, 1971 og 1972.

18. januar 1973: Da foreningen har ligget stille et par år, samledes bestyrelsen for at drøfte, om vi skal opløse foreningen. Bestyrelsen endes om at spørge husflidskredsen om, hvordan vi skal forholde os. Hvis vi kan få frie hænder, vil der blive afholdt en generalforsamling, hvor medlemmerne kan drøfte, hvordan vi kan ophæve foreningen.

14. marts 1973: Ved generalforsamlingen bød Hans Andersen velkommen, da formanden, Børge Axelsen, var fraværende. Johannes Ottosen blev valgt til dirigent. Hans Andersen forelagde bestyrelsens forslag om opløsning af foreningen og brug af foreningens midler. Ved den efterfølgende afstemning blev der flertal for, at »Tåsinge Forsamlingshus« skal have, hvad der bliver tilbage, når alt er ordnet. Ligeledes blev det vedtaget, at værktøj og symaskiner skal sælges på auktion i husflidsskolen blandt de medlemmer, der var sidste gang, der blev solgt medlemskort.

Søndag d. 1. april 1973 blev husflidsskolens inventar solgt på auktion, der indkom 4.423 kr.

16. maj 1973: Ved et bestyrelsesmøde hos Aage Toft var man samlet for at åbne de indkomne tilbud på husflidsskolen, 4 stk. i alt. Tilbudene var fra den laveste ende på henholdsvis 26.100 kr. 35.300 kr. 37.100 kr. Det højeste, som var på 42.000 kr., var afgivet af H. Lander Jørgensen, Vindeby. Det blev vedtaget at godtage det højeste bud og træffe aftale med sagfører Delholm om at få skrevet papirer på handelen.

Underskrevet af: Irene Klink, Johannes Ottosen, Marie Christensen, Hans Andersen,

Inger Margrethe Rasmussen, Erling Andersen og Aage Toft.

Hermed sluttede »Landet Sogns Husflidsforenings« historie efter 71 års virke.

Af foreningens formænd kan nævnes:

1902-1911	Rasmus Lakkendrup.
1911-1916	Laurits Rasmussen.
1916-1930	- ? -
1930-1946	Rasmus Andersen.
1946-1949	Ejnar Pelle.
1949-1954	Johannes Ottosen.
1954-1962	Niels Mortensen.
1962-1965	Niels Albertsen.
1965-1973	Børge Axelsen.

En artikel om husfliden i Bregninge sogn forberedes til en kommende årbog.

Ove Skov Larsen, født 1932 i Gudme, kom til Troense 1942. Gik i Troense skole 1942-1947. Deltog i Bregninge »Snitteskole« vintrene 1945-1946 og 1946-1947 og har som voksen deltaget der i flere vintre. Revisor for husflidsforeningen 1977-1995, næstformand 1995-1997 og formand 1997-2003.

